

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Deres ref:

Vår ref.: 17-02510-2

Dato: 19.06.2017

IMDis hørings svar på endring i barnehageloven - krav til norskspråklig kompetanse

IMDi takker for muligheten for å uttale seg i denne saken. De ansatte i barnehagene gjør en svært viktig jobb, og det er vesentlig at de har nødvendig kompetanse for å kunne utføre og mestre jobben. IMDi stiller seg bak at det er viktig å stille krav til kommunikasjonsferdigheter som en del av helhetsvurderingen av den samlede kompetansen ved ansettelse av assistenter i barnehager.

Høringsnotatet vekker noen prinsipielle problemstillinger som problematiserer å lovfeste krav om norskkunnskaper ved ansettelse av assistenter i barnehager. IMDi mener på tross av dette at det grunnleggende hensynet til barnas beste veier tyngst. IMDi anbefaler derfor høringsnotatets alternativ 1, som lovfester krav til at søkere må ha bestått norskprøve på nivå B1 muntlig og A2 skriftlig, med unntaksbestemmelser.

1. Lovfestet krav til bestått norskprøve (alternativ 1)

I henhold til FNs barnekonvensjon skal alle handlinger som berører barn, også handlinger foretatt av lovgivende organer, ha barnets beste som et grunnleggende hensyn. IMDi støtter at det er viktig å tilrettelegge for å bedre barnas mulighet til å utvikle sine språkferdigheter. Det er spesielt viktig at barn utvikler norskspråklige ferdigheter som gjør at de kan følge ordinær undervisning i grunnskolen.

I Oslo har 28 % av det totale antallet barn i barnehagen minoritetsspråklig bakgrunn. I flere barnehager er 100 % av barna minoritetsspråklige. Det er viktig at disse barna blir godt rustet til å starte sitt grunnskoleløp.

Fafo-rapport 2014:44 (Bråten m.fl.) har evaluert tiltaket Gratis kjernetid i barnehager i Oslo. Den peker på flere forhold som påvirker språkarbeidet i barnehagene. IMDi støtter forslaget til lovfesting av krav til norskspråklig kompetanse som én av flere faktorer for å skape gode språkmiljøer i barnehagene. Overnevnte Fafo-rapport trekker i denne sammenheng fram viktigheten av faktorene intern organisering, pedagogisk opplegg, og tilstrekkelige personalressurser – da både forstått som nok ansatte med nødvendig kompetanse og styrers anledning til umiddelbart å sette inn vikarer ved sykdom. I barnehager med høy andel minoritetsspråklige barn, er det særlig viktig å være oppmerksom på sammensetningen av personalgruppen. IMDi vil samtidig understreke at arbeidet for å bedre barns muligheter til å utvikle språkferdighetene sine, ikke gjøres ved å sette fokus på de ansattes norskkompetanse alene.

Med tanke på høringsnotatets alternativ 2, mener IMDi prinsipielt at barnehageeier som arbeidsgiver bør kunne vurdere om en arbeidssøker har tilfredsstillende kompetanse for ansettelse, herunder også norskkompetanse. Derimot kan man ikke forvente at barnehageeiere har kompetanse til å vurdere nivået på generelle språkkunnskaper, og i dette tilfellet forstått som å vurdere om norskkunnskapene er på nivå

A2 og B1. Slik vil høringsnotatets alternativ 2 kunne vanskeliggjøre kvalitetssikringen av vurderingen av språklige ferdigheter, og dermed kunne åpne for tolkninger og mulig forskjellsbehandling.

2. Unntaksregler

IMDi støtter departementets forslag med presiseringene om at kravene ikke vil ha tilbakevirkende kraft, at personer med arbeidserfaring i 5 år eller mer fritas fra kravet, og at kravet kun gjelder ansettelsesprosesser og ikke personer på praksis eller i tiltak.

IMDi vil understreke viktigheten av å bruke unntaksregler. Herunder bør det undersøkes muligheten for å lovfeste retten til å påberope seg unntaksbestemmelsen, eventuelt vurdere å innføre premierende ordninger/tiltak for å ansette personer som ikke kan dokumentere påkrevde norskkunnskaper, men som er oppmeldt til test eller deltar i norskundervisning. Et eksempel er ansettelse på prøve i påvente av norsktest, hvor det inngås avtale om at arbeidstakeren deltar på kompetansehevende tiltak/ språkopplæring med mål om å bestå språkprøve innen avtalt tid. Et annet eksempel er å åpne for at arbeidsgiver kan ansette søkere med god fagkompetanse, men lavt språknivå, med bruk av mentor- og fadderordninger. Nåværende midlertidig ansatte som har mangelfulle norskferdigheter bør få mulighet til å nå språkkravet, for eksempel gjennom Kompetanse Pluss-midler fra Kompetanse Norge.

3. Prinsipielle problemstillinger

IMDi ønsker å trekke frem noen prinsipielle problemstillinger som vi, fra et mangfolds- og integreringsperspektiv, mener bør belyses for å få frem et helhetlig bilde av konsekvenser og muligheter.

- Kvalifisering og arbeidsinkludering: NOU 2017:2 Integrasjon og tillit (Brochmannutvalget) påpeker at Norge så langt ikke har lyktes godt nok med å innlemme flyktninger i arbeidslivet. Utvalget slår fast at økt yrkesdeltakelse blant flyktninger må være en helt sentral del av strategien for å bevare den norske samfunnsmodellen. Nye samfunnsmedlemmer bør i størst mulig grad gis anledning til å yte og til å bli en del av det viktige gjensidighetsgrunnlaget den norske velferdsmodellen bygger på.

IMDi ønsker å trekke fram at kvinner er en viktig arbeidstakergruppe for barnehager. Mange av kvinnene er også mødre, og verdien av at de jobber i barnehagene går ut over bare det å være sysselsatt. De er rollemodeller, både for egne barn, og for barna i barnehagen. Offentlige arbeidsplasser som barnehager, er viktige samfunnsaktører i et slikt perspektiv. IMDi ønsker å understreke behovet for unntaksbestemmelser for å unngå at lovfesting av språkkravet bidrar til at sektoren går glipp av kompetent arbeidskraft, at inngangskriteriet til arbeidslivet kan bli uoverkommelig for noen, eller at det motvirker integreringsinnsatsen kommunene gjennomfører, herunder kommunenes bidrag på arenaen gjennom egne arbeidsplasser.

Ny nasjonal kompetansepolitisk strategi viser til en bred enighet om kompetansepolitikken i norsk politikk og arbeidsliv. Søkelyset rettes mot tidlig deltakelse i arbeidslivet og livslang læring. IMDi anbefaler at det i tillegg til lovendringen også settes fokus både på tiltak som styrker de språksvake slik at de lettere når opp til inngangskriteriene i arbeidslivet, og på kompetansehevende tiltak som ser kompetanse i et livslangt læringsperspektiv.

- Det vil alltid være spørsmål om å lovhjemle språkkrav vil kunne føre til en lite fleksibel ordning i forhold til behov for tilpasning til skiftende konjunkturer på arbeidsmarkedet. IMDi understreker derfor nødvendigheten av bruk av unntaksbestemmelser.
- IMDi ønsker å gjøre oppmerksom på at språkprøvene har et dekontekstualisert innhold, som betyr at de ikke er knyttet opp mot spesielle yrker eller temaer. De viser dermed ikke hvor godt

kandidaten behersker språket knyttet til bestemte yrker. IMDi anbefaler at det undersøkes muligheter for å etablere bransjespesifikke prøver med større fokus på arbeidsnorsk og yrkesspesifikke norskkunnskaper.

4. Avslutning

IMDi mener, til tross for de skisserte prinsipielle utfordringene, at alternativ 1 i best grad vil ivareta barnas beste i et langsiktig integreringsperspektiv.

Med hilsen

Libe Rieber-Mohn
Direktør

Randi Kleven
Avdelingsdirektør